

Gyakorlati útmutató a külföldi jogról való tájékoztatásról szóló európai egyezmény (ETS No. 62) és kiegészítő jegyzőkönyve (ETS No. 97) szerinti mechanizmusról

www.coe.int/cdcj

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

**Gyakorlati útmutató a külföldi
jogról való tájékoztatásról
szóló európai egyezmény (ETS No. 62)
és kiegészítő jegyzőkönyve (ETS No. 97)
szerinti mechanizmusról**

készítette: az Európai Jogi
Együtműködési Bizottság (CDCJ)

Francia nyelvű kiadás:

Guide pratique sur les mécanismes de la Convention européenne dans le domaine de l'information sur le droit étranger (STE No 62) et son Protocole additionnel (STE No 97)

Angol nyelvű kiadás: *Practical guide on the mechanism of the European convention on information on foreign law (ETS No. 62) and its additional protocol (ETS No. 97)*

A jelen dokumentumban kifejtett nézetek a szerzők felelősségi körébe tartoznak, és nem feltétlenül tükrözik az Európa Tanács hivatalos szakpolitikáját.

A kereskedelmi célból történő felhasználás kivételével, engedélyezett a (legfeljebb 500 szavas) kivonatok többszörözése, amennyiben a szöveg sértetlensége megőrződik, a kivonatot nem ragadják ki a szövegkörnyezetéből, az nem nyújt hiányos információt és nem vezeti félre más módon az olvasót a szöveg természetét, terjedelmét vagy tartalmát illetően. A forrásszöveget minden esetben a következőképpen kell jelezni: „© Európa Tanács, kiadás éve”.

Minden egyéb, a dokumentum egészének vagy egy részének többszörözésével/ fordításával kapcsolatos kéréssel ide kell fordulni: Directorate of Communications, Council of Europe (Hírközlési Igazgatóság, Európa Tanács) (F-67075 Strasbourg Cedex vagy publishing@coe.int).

A dokumentummal kapcsolatos minden egyéb levelezéssel az Emberi Jogi és Jogállamisági Főigazgatóság Jogi együttműködési főosztályához kell fordulni (DGI-CDCJ@coe.int).

Borítóterv és elrendezés:
Dokumentum- és kiadványkészítési osztály (SPDP), Európa Tanács

Fotók: © Európa Tanács, Shutterstock

Ezt a kiadványt az SPDP szerkesztői csoportja nem szerkesztette át a nyomdai és nyelvtani hibák javítása érdekében.

© Európa Tanács, 2025. február
Nyomtatta az Európa Tanács

Ez a gyakorlati útmutató az Európai Jogi Együttműködési Bizottság (CDCJ) megbízásából készült. Megvizsgálását követően, az útmutató kiadását a CDCJ a 103. plenáris ülése (2024. november 19-21.) keretében engedélyezte.

Tartalomjegyzék

AZ EGYEZMÉNY ÉS JEGYZŐKÖNYVE CÉLJA	4
A TÁJÉKOZTATÁS IRÁNTI MEGKERESÉSRE VONATKOZÓ ALAPVETŐ SZEMPONTOK	5
1. A megkereső	5
2. A megkeresés tartalma	6
3. A megkeresés előterjesztése	7
A VÁLASZADÁSRA VONATKOZÓ ALAPVETŐ SZEMPONTOK	9
1. A válaszadásra illetékes hatóság	9
2. A válasz tartalma	9
3. A megkeresett állam hatóságait terhelő kötelezettségek köre	10
4. A válasz megküldése	11

Az egyezmény és jegyzőkönyve célja

Az Egyezmény és Kiegészítő jegyzőkönyve fő célja megkönnyíteni a külföldi jog tartalmának megértését a részes államokban, amikor azzal kapcsolatos kérdések merülnek fel a jogi eljárások során. Ennek megvalósítása érdekében ezek az eszközök megalapozzák a kommunikációt a külföldi jogot alkalmazni köteles részes állam (megkereső állam) hatóságai és a jogot származtató részes állam (megkeresett állam) hatóságai között.

A megkeresett állam hatóságai a legalkalmasabbak a megkeresés tárgyát képező jogszabályok ismeretére. Nem tartozik felelősségi körükbe az érintett jog alkalmazása abban a konkrét ügyben, amelyben felmerül a kérdés, sem az érdemi megoldás biztosítása, sem a tanácsadás. Feladatuk kizárólag az, hogy objektív és pártatlan tájékoztatást nyújtsanak a megkereső állam hatóságainak a nemzeti jogszabályukról.

A tárgyi alkalmazási kör széles:

- ▶ Az Egyezmény értelmében, tájékoztatás kérhető a polgári és kereskedelmi joggal és eljárással, valamint az igazságszolgáltatási rendszerrel kapcsolatban. Lehetőség van továbbá tájékoztatást kérni más jogterületekre vonatkozó rendelkezésekről is, amennyiben ezek a rendelkezések hatással vannak a polgári vagy kereskedelmi ügyet.
- ▶ A jegyzőkönyv értelmében, tájékoztatás kérhető büntetőügyekkel, anyagi és eljárási joggal, valamint az igazságszolgáltatási rendszerrel kapcsolatosan, beleértve az ügyészséget is, valamint a büntetőintézkedések végrehajtásával kapcsolatos jogszabályokkal kapcsolatban.

A tájékoztatás iránti megkeresésre vonatkozó alapvető szempontok

1. A megkereső

A cél az, hogy a megkereséseket a lényegi kérdésekre korlátozzák, elkerülve a megkeresett állam hatóságainak túlterhelését és megkönnyítve számukra a hatékony és időszerű válaszadást.

a. Polgári és kereskedelmi ügyek

■ Két együttesen érvényesülő alapelv került megállapításra:

- ▶ **Az első alapelv az, hogy a külföldi joggal kapcsolatos tájékoztatás iránti megkeresésnek igazságügyi hatóságtól kell származnia.** Két kivétel van e szabály alól:
 - A megkeresést előterjesztheti egy másik hatóság is, de azt egy igazságügyi hatóságnak kell engedélyeznie. Előterjesztheti, például, közjegyző vagy felszámoló, akinek a külföldi joggal kell számolnia.
 - A jegyzőkönyv értelmében, a megkeresést előterjesztheti bármely, a jogsegély vagy jogi tanácsadás hivatalos rendjében eljáró hatóság vagy személy. Azonban két korlátozás áll fenn: (i) gazdasági szempontból hátrányos helyzetű személyek nevében kell eljárniuk; és (ii) ezt egy hivatalos rendszer keretein belül kell tenniük. Egy olyan egyesület, amely jogsegélyt nyújt szegénységben élő személyeknek, de államának hatóságai nem hatalmazták fel erre, ennek következtében nem élhet ezzel a mechanizmussal.
- ▶ **A második alapelv az, hogy a megkeresésnek folyamatban lévő eljárásokra kell vonatkoznia. A jegyzőkönyv értelmében ilyen megkeresés az eljárásindítás mérlegelése során is előterjeszthető.** A külföldi jog ismerete valóban döntő fontosságú lehet az eljárás megindítása előtt. Például a jegyzőkönyv értelmében létfontosságú lehet, hogy egy igazságügyi hatóság vagy bármely, gazdasági szempontból hátrányos helyzetű személyek nevében hivatalos jogsegély- vagy jogi tanácsadási rendszer keretében eljáró hatóság vagy személy ismerje a külföldi jog tartalmát, mielőtt bíróság elé terjesztené az ügyet. Másrészt viszont nem terjeszthető elő megkeresés szerződés megszerkesztése

céljából. Hasonlóképpen, az a feltétel, hogy a megkeresést jogi eljárással összefüggésben kell előterjeszteni, kizárja azt, hogy a mechanizmussal anyakönyvvezető éljen, akinek külföldi jogot kell alkalmaznia az anyakönyvi okirat kiállításához.

b. Büntetőügyekben az előírásokat a jegyzőkönyv rögzíti:

■ **A megkeresést bíróság, de bármely olyan igazságügyi hatóság is előterjesztheti, amely a büntetőeljárás lefolytatására vagy jogerős ítélet végrehajtására illetékes.** Így a megkeresés származhat ügyészségtől is. Ugyanakkor a megkeresésnek olyan bűncselekményekre kell vonatkoznia, amelyek a megkeresés előterjesztése időpontjában a megkereső hatóságok hatáskörébe tartoznak.

■ **A megkeresés előterjeszthető akkor, ha az eljárás már megindult, vagy ha jogi eljárás elindítását mérlegelik.** Így, a kettős büntethetőség elvét alkalmazó államok esetében, hatóságainak lehetőségükben áll ellenőrizni e feltétel teljesülését, figyelemmel arra, hogy a bűncselekmény külföldi jog szerint büntetendő, a büntetőeljárás elindítása előtt.

2. A megkeresés tartalma

Az eljárás hatékonyságának biztosítása érdekében pontos információkat kell megadni, hogy a megkeresett állam hatósága megfelelően válaszolhasson. Ennek elmaradása esetén a megkeresés pontosítása érdekében egyeztetésre lesz szükség, ami elkerülhetetlenül késedelemhez vezet.

■ Érdemileg két szempont lényeges:

- ▶ **A jog:** a megkeresett állam jogával kapcsolatos tájékoztatás iránti megkereséskor a megkeresést a lehető legpontosabban kell megfogalmazni. Fontos elkerülni az általános témájú tájékoztatás iránti megkeresést. Például a megkeresett állam hatóságát nem általánosságban az öröklési jogról kell megkérdezni, hanem a túlélő házastárs jogairól, amennyiben ezekről van szó. Hasznos lehet, ha a megkereső állam a megkeresés kontextusának ismertetése érdekében részleteket közöl nemzeti jogáról, különösen a vonatkozó jogszabályokra mutató híperhivatkozások beillesztésével.
- ▶ **A tények:** ahhoz, hogy a megkeresett állam megfelelően megértse a megkeresést és pontos, célzott választ adjon, a tényeket a lehető legvilágosabban kell ismertetni. Ezért kerülni kell az elvont kérdéseket. Az is fontos, hogy a megkereső állam lehetőleg ne tegyen fel olyan kérdéseket, amelyekre a válasz önmagában rendezné azokat a vitákat,

amelyekkel kapcsolatosan a kérdéseket feltették. Végül pedig figyelni kell arra, hogy az érintett ügy elemei anonimizáltak legyenek, ezáltal védve az ügyben érintett felek személyes adatait.

- ▶ További információkat lehet vagy kell megadni:
 - **A megkeresés eredete:** Kötelező módon meg kell jelölni, hogy kitől származik a megkeresés.
 - **A megkeresést engedélyező határozat:** ha a megkeresést nem igazságügyi hatóság nyújtotta be, annak tartalmaznia kell az engedélyezésről szóló határozatot. Ha a megkeresett állam hatósága egy nem engedélyezett megkeresést utasít el, az illetékes hatóságok között új közlésekre lesz szükség.
 - **Dokumentumok másolatai csatolhatók:** a cél megkönnyíteni a megkeresett állam hatóságai számára a megkeresés alapjául szolgáló ügy tétjét (szerződés, anyakönyvi kivonat, szakvélemény stb.). Ugyanakkor a dokumentumok nem helyettesíthetik a tényállás közlését. A mellékletek küldését szigorúan azokra kell korlátozni, amelyek feltétlenül szükségesek ahhoz, hogy a megkeresett állam a kérdést megértse.

3. A megkeresés előterjesztése

■ **Fordításra vonatkozó követelmény:** magát tájékoztatás iránti megkeresést és mellékleteit elvileg a megkeresett állam nyelvén vagy hivatalos nyelveinek egyikén kell megfogalmazni, vagy csatolni kell hozzájuk arra a nyelvre készült fordítást. Létfontosságú a fordítás minősége. A félreértés veszélye valós, és számos állam kiemelte. Félreértés esetén előfordulhat, hogy a válasz nem megfelelő vagy késedelmes tisztázások szükségessége miatt. A gyakorlatban a két érintett állam kölcsönös megállapodása alapján előnyben részesíthető egy másik nyelv (például angol vagy francia) használata az adott kérdéssel kapcsolatos közlések során. E tekintetben az [összefoglaló táblázat](#) feltünteti a részes államok átvevő nemzeti intézményei által előnyben részesített nyelveket.

■ Továbbításra vonatkozó feltételek:

- ▶ **A feladó:** a polgári vagy kereskedelmi ügyekben az Egyezmény, illetve büntetőügyekben a Jegyzőkönyv alapján előterjesztett megkeresést közvetlenül a megkeresett állam átvevő intézménye részére kell továbbítani akár az átvevő intézménynek, akár, ilyen intézmény hiányában, annak az igazságügyi hatóságnak, amelytől a megkeresés származik. A jegyzőkönyv értelmében azonban a gazdasági szempontból hátrányos helyzetű személyek nevében jogsegély vagy jogi tanácsadás hivatalos

rendjében eljáró hatóságtól vagy személytől származó, polgári és kereskedelmi ügyekre vonatkozó megkeresést mindig a megkereső állam által hivatalosan kijelölt átvevő intézménynek kell továbbbírnia. Nem terjesztheti azt elő közvetlenül a kérdést megfogalmazó személy. Az átvevő intézmények elérhetőségei a következő címen találhatóak: [Kapcsolattartó pontok – Összefoglaló táblázat – Európai Jogi Együtműködési Bizottság](#)

- ▶ **Címzett:** a megkeresést a megkeresett állam által hivatalosan kijelölt átvevő intézmény részére kell elküldeni. Az átvevő intézmények elérhetőségei a következő címen találhatóak: [Kapcsolattartó pontok – Összefoglaló táblázat – Európai Jogi Együtműködési Bizottság](#)
- ▶ **Formátum:** a legtöbb állam elfogadja az elektronikus úton történő előterjesztéseket, sőt, ösztönzi is azokat az átviteli módszer egyszerűsége és gyorsasága miatt.

Az [összefoglaló táblázat](#) feltünteti a részes államok átvevő nemzeti intézményei által előnyben részesített formátumokat.

A megkereső államok rendelkezésére áll egy [formanyomtatvány](#) a tájékoztatás iránti megkereséshez. A formanyomtatványt azzal a céllal alakították ki, hogy egyszerűsítse a megkereséseknek a megkeresett állam által történő feldolgozását és segítsen a megkereső állam elvárásainak megfelelő pontos válaszok megfogalmazásában. Használata azonban nem kötelező.

A válaszadásra vonatkozó alapvető szempontok

1. A válaszadásra illetékes hatóság

A megkeresett állam hatóságainak két lehetőség áll rendelkezésükre:

- ▶ A választ megfogalmazhatja a megkeresett állam közhatalmi szerve; ez lehet maga az átvevő intézmény vagy egy másik állami vagy hivatalos szerv.
- ▶ Vagy pedig a megkeresés továbbítható egy magántestülethez vagy egy erre képesített jogászhoz, aki megfogalmazza a választ.

A megkeresett állam hatóságai belátásuk szerint választhatnak e két lehetőség közül. A gyakorlat azt mutatja, hogy a második lehetőséggel ritkán élnek. Az ebben a tekintetben hivatkozott esetek kizárólag olyan technikai problémákra vonatkoznak, amelyek olyan konkrét szakértelmet igényelnek, amellyel a hatóságok nem rendelkeznek.

2. A válasz tartalma

- ▶ **A válasznak objektíven és pártatlanul kell tájékoztatnia a megkereső állam hatóságait a megkeresett állam jogáról.** Ezért nem arról van szó, hogy a megkeresett állam hatóságai véleményt nyilvánítanak a szóban forgó ügy érdemi rendezéséről. Feladatuk arra korlátozódik, hogy közöljék joguk azon vonatkozó elemeit, amelyek lehetővé teszik a megkereső állam hatóságai számára, hogy azt a tények teljes ismeretében alkalmazzák.
- ▶ **A helyzettől függően a válasznak tartalmaznia kell az alkalmazandó jogszabályok és jogszabályi rendelkezések és/vagy a vonatkozó joggyakorlat megjelölését.** További dokumentumok küldhetők meg az ügy még jobb megvilágítása érdekében (jogelmélet, előkészítő munkák stb.). Továbbá magyarázó, ám objektív megjegyzések is hozzáfűzhetők. Ez például akkor merülhet fel, ha a különféle hivatkozott előírások közötti összefüggést kell elmagyarázni vagy egy adott esetjog hatályát kell pontosítani.

3. A megkeresett állam hatóságait terhelő kötelezettségek köre

- ▶ **Válaszadási kötelezettség:** a megkeresett állam hatóságai kötelesek válaszolni, ha az Egyezmény vagy a Jegyzőkönyv vonatkozó (I. vagy II.) fejezetei alkalmazandók az érintett államok között, és a megkeresések ezek hatálya alá tartoznak. Azonban vannak kivételek ezen elv alól. Ez áll fenn akkor, ha a megkeresés tárgyát képező vita a megkeresett állam érdekeit érinti, vagy ha a megkeresett állam úgy ítéli meg, hogy a válasz valószínűleg sértené szuverenitását vagy biztonságát. Ez állhat fenn például akkor, ha a megkeresett állam maga is részese annak a vitának, amely az előterjesztett megkeresés alapjául szolgál.
- ▶ **A válasz határideje:** az egyezmény rendszerében ez alapvető szempontot képvisel, és hatékonysága a válaszadás gyorsaságában mérhető. Az egyes megkeresések sajátosságainak figyelembevétele végett, az Egyezményben és a Jegyzőkönyvben pusztán egy rugalmas elv került meghatározásra, amely eseti alapon adaptálható. Ezért a választ a lehető leggyorsabban meg kell adni. Így a gyorsaság általános elvként került rögzítésre. A megkeresett állam hatóságainak a lehető leggyorsabban kell eljárniuk. Ha a kérdés megválaszolása várhatóan hosszú időt igényel, például a válasz összetettsége vagy az elvégzendő kutatás mértéke miatt, az átvevő intézménynek tájékoztatnia kell azt a hatóságot, amely az ügyet hozzá utalta.
- ▶ **Elvi ingyenesség:** az Egyezmény szerinti mechanizmus igénybevétele elvileg ingyenes. Van azonban kivétel egy magántestület vagy egy képesített jogász részvétele esetén, a díjaik fedezése érdekében. Ilyenkor e költségek megfizetése a megkereső államot terheli. A bonyodalmak és a túlzott pénzügyi terhek elkerülése érdekében az Egyezmény előírja, hogy a megkereső állam hatóságait tájékoztatni kell a várható költségek mértékéről, és jóváhagyásukat kell kérni. A megkereső állam hatóságait tehát nem érheti váratlanul, illetve nem róható rájuk váratlanul nagymértékű pénzügyi teher.
- ▶ **Nyelv:** a megkeresett állam hatóságára háruló feladat egyszerűsítése érdekében a választ a megkeresett állam nyelvén kell megküldeni. Így részükről nincs szükség fordításra. Amennyiben szükségesnek bizonyul, annak feladata a megkereső állam hatóságaira hárul. A gyakorlatban az érintett részes államok kölcsönös megállapodása alapján rögzíthető, hogy a válaszokat egy másik, az adott kérdésre vonatkozó közlésekre választott nyelven (például franciául vagy angolul) fogalmazzák meg. Az **összefoglaló táblázat** feltünteti a részes államok átvevő nemzeti intézményei által előnyben részesített nyelveket.

4. A válasz megküldése

- ▶ Az Egyezmény és annak Jegyzőkönyve értelmében a megkeresett állam hatóságainak felelőssége, hogy a választ átvevő intézményük útján továbbítsák a megkereső állam átvevő intézménye részére, ha a megkeresést ez utóbbi terjesztette elő, vagy az igazságügyi hatóság részére, ha ez utóbbi közvetlenül hozzá utalta az ügyet. A gyakorlat ismét azt mutatja, hogy az elektronikus eszközöket széles körben elfogadják és használják az eljárás felgyorsítására. A megkeresett államok rendelkezésére áll egy formanyomtatvány a tájékoztatás iránti megkeresés megválaszolásához. A [formanyomtatványt](#) azzal a céllal alakították ki, hogy segítsen a megkereső állam elvárásainak megfelelő pontos válasz megfogalmazásában. Használata azonban nem kötelező.

Ez a gyakorlati útmutató útmutatást nyújt a külföldi jogról szóló tájékoztatásról szóló európai egyezmény és annak kiegészítő jegyzőkönyve által létrehozott mechanizmusok használatához. Ezeknek az egyezményes mechanizmusoknak az a célja, hogy megkönnyítsék a külföldi joggal kapcsolatos tájékoztatás megértését és az azzal kapcsolatos információcserét az államok hatóságai között, és széles területet fednek le, beleértve a polgári, kereskedelmi és büntetőjogot és eljárásrendet, az igazságszolgáltatási rendszert és a végrehajtási intézkedésekkel kapcsolatos jogot.

Ez az útmutató gyakorlati eszközként készült minden igazságügyi hatóság és köztisztviselő számára. Elmagyarázza, hogyan kell a nemzeti hatóságoknak együttműködniük, és felvázolja a megkeresések leghatékonyabb előterjesztésére és megválaszolására vonatkozó eljárási és tartalmi követelményeket.

www.coe.int/cdcj

PREMS 037926

HUN

www.coe.int

Az Európa Tanács a kontinens legfontosabb emberi jogi szervezete. A szervezetnek 46 tagállama van, melyek között az Európai Unió valamennyi tagja megtalálható. Az Európa Tanács valamennyi tagállama aláírta az Emberi Jogok Európai Egyezményét, melynek célja az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság védelme. Az Egyezmény végrehajtását a tagállamokban az Emberi Jogok Európai Bírósága felügyeli.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE